

BLOCUL NATIONAL SINDICAL

Strada Turturelelor, Nr. 11A, Etaj 3, București, România

Tel/Fax: 021 - 316.27.98; 316.27.99; 316.28.01;

www.bns.ro bns@bns.ro

Afiliată internațional la C.S.I. și C.E.S.

ANALIZA BNS PE PROIECTUL DE LEGE PRIVIND SISTEMUL PUBLIC DE PENSII

Din 2001, de la apariția primei legi a sistemului public post-revoluție, aceasta este a 3-a reformă a pensiilor cu obiectiv declarat de a corecta inechitățile sistemului. De fiecare dată, fără a putea identifica în mod concret ce prevederi ale legii sunt generatoare de inechitate, se produc schimbări care mai nou rămân doar prevederi în legi care se amână ca termene și condiții de aplicare.

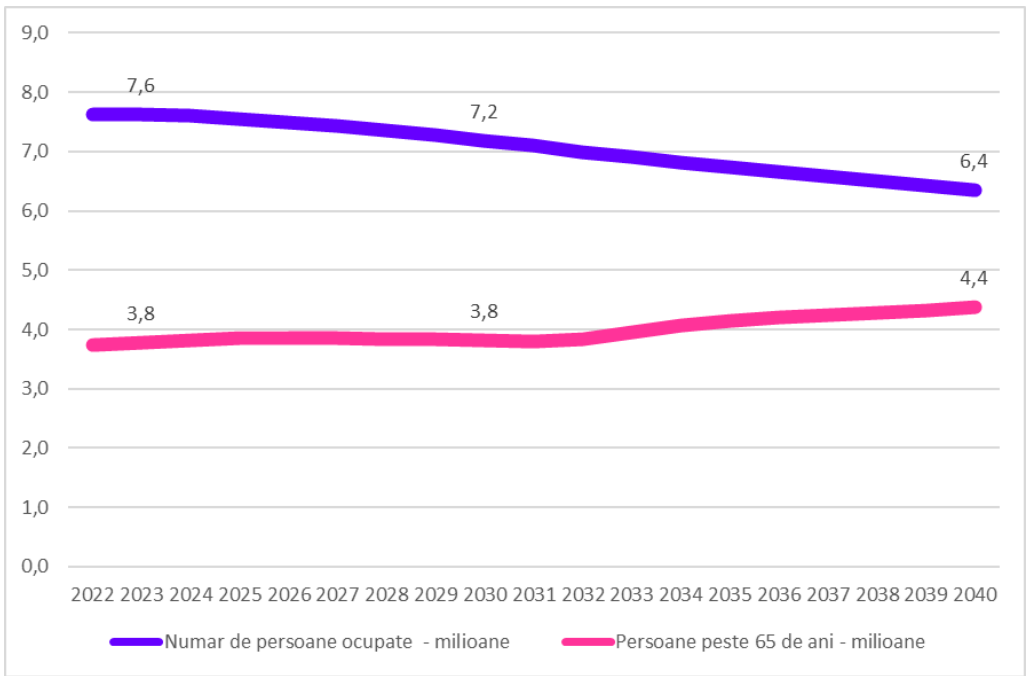
În 2018 Guvernul de la acea vreme, clama aceeași necesitate de a corecta inechitățile sistemului și adoptă astfel în 2019 legea 127, lege care nu s-a aplicat niciodată, a tot fost prorogată de la un termen la altul. Surprinzător singurele prevederi aplicate sunt aceleași prevăzute și acum în noul proiect, respectiv valoarea punctului de pensie de la 01 ianuarie 2024 și capitolul referitor la jurisdicția asigurărilor sociale.

Ne-am așteptat să existe o dezbateră publică reală și această dezbateră să fie purtată cu evaluări de impact, nu doar din perspectiva deficitului generat bugetului public, și nu doar cu cifre referitoare la potențiale creșteri de pensii, fără a fi clarificate sursele de finanțare.

O dezbateră despre un sistem de pensii pe care îl schimbi major la fiecare ciclu electoral nu se poate aborda fără o analiză a situației într-un sens larg, demografic, economic și social.

Populația României îmbătrânește, migrația tinerilor a accentuat acest proces, deși efectele se resimt pe intervale mari de timp. Cu toate acestea suntem foarte aproape de momentul în care aceste fenomene încep să accelereze.

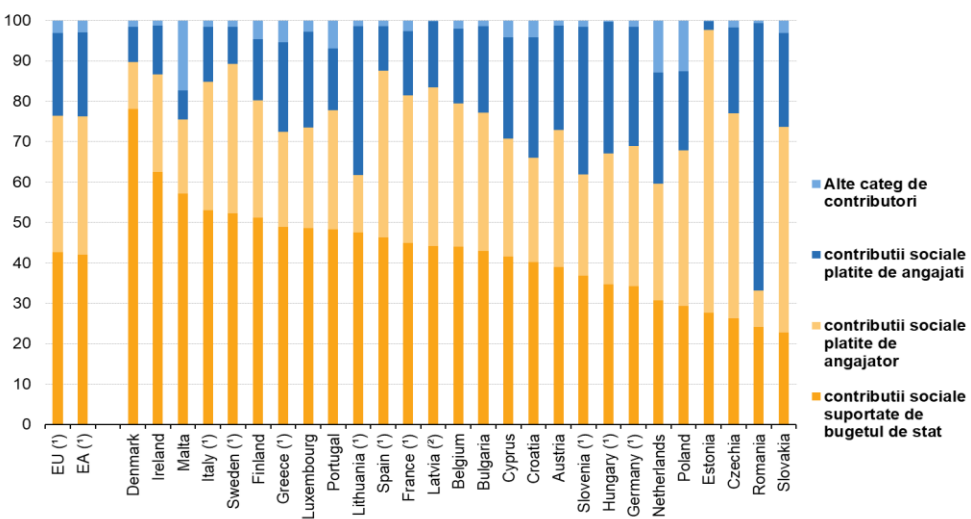
Numărul persoanelor de peste 65 de ani va crește până în 2040 de la 3,8 milioane la peste 4,4 milioane în timp ce populația ocupată se va reduce în aceeași perioadă de la 7,6 milioane la 6,4 milioane. Trendul va deveni din ce în ce mai accentuat, ceea ce va genera dificultăți în a menține sustenabilitatea sistemului public de pensii.

Graficul 1:
Sursa-
Comisia
Europeana,
Ageing Report
2024

Sistemul public de pensii nu este doar pentru azi. El trebuie sa ofere solutii atat pentru cei ce urmeaza sa se pensioneze, cat si pentru cei deja pensionati. Nimeni nu a evaluat ce impact are aceasta lege asupra persoanele care astazi contribuie la sistem si poate maine sau peste 10 ani urmeaza sa atinga varsta de pensionare. Este cu atat mai frustranta aceasta abordare cu cat incepand din 2018, multumita Guvernului de la vremea respectiva coordonat de Califul Dragnea, angajatii sunt principalii contributory la sistemul public de pensie. In nici un alt stat membru asigurarii nu participa cu mai mult de 40% din contributiile totale pentru finantarea

CONTRIBUTORI LA FINANTAREA SISTEMULUI DE PROTECTIE SOCIALA, 2020
(% DIN TOTAL CONTRIBUTII)

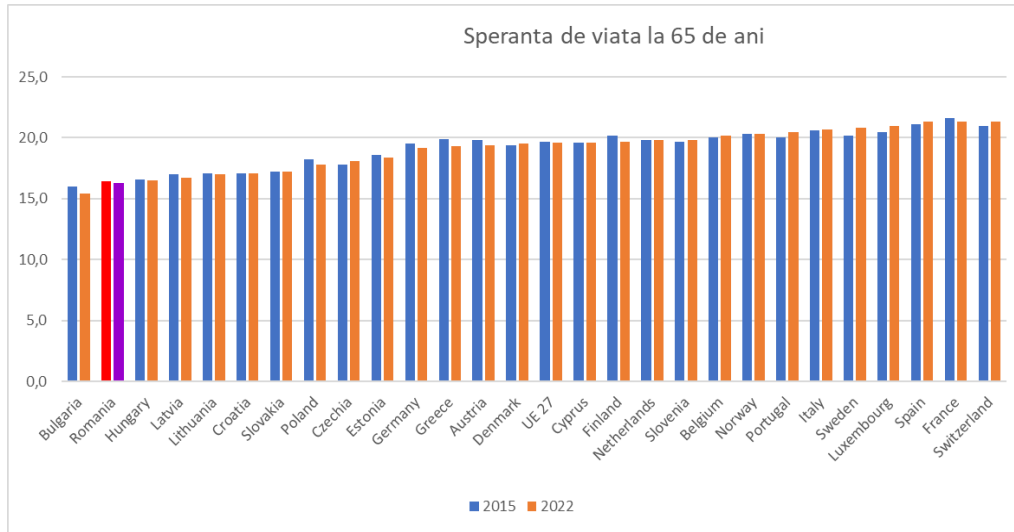

sistemului, in Romania participarea e de 67%, asa cum se poate observa din graficul 2.

Grafic 2: Sursa datelor: Eurostat

Echilibrul sistemului trebuie asigurat pe termen mediu si lung. Politicienii se uita doar la indicatorii de echilibru pe termen scurt. Sunt atat de putin interesati de ce se va intampla dincolo de urmatorii 4 ani electorali incat au pus in lege mecanisme care vor afecta semnificativ pe cei ce azi si maine sustin financiar sistemul.

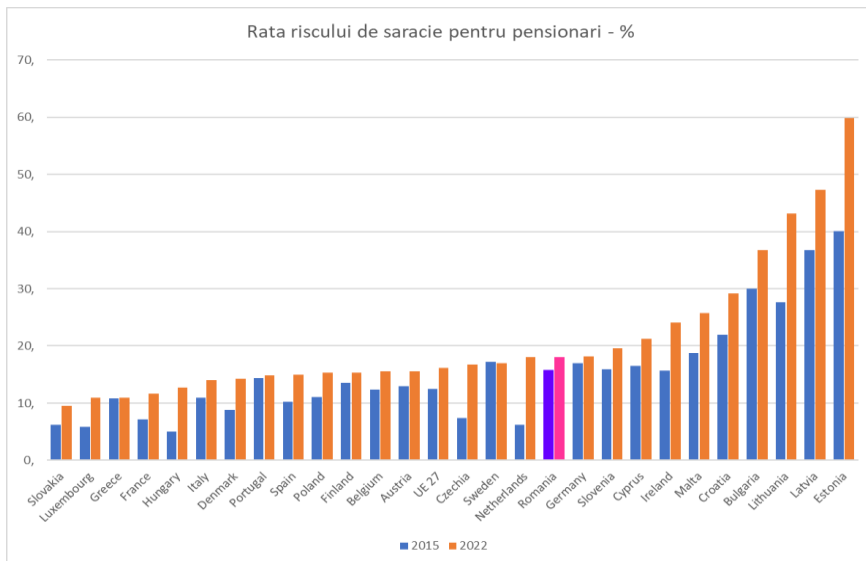
In ciuda faptului ca Romania are una din cele mai mici sperante de viata la 65 de ani atat pentru barbati, cat si pentru femei, acest indicator se previzioneaza ca va inregistra o crestere de peste

3 ani in urmatorii 17 ani.

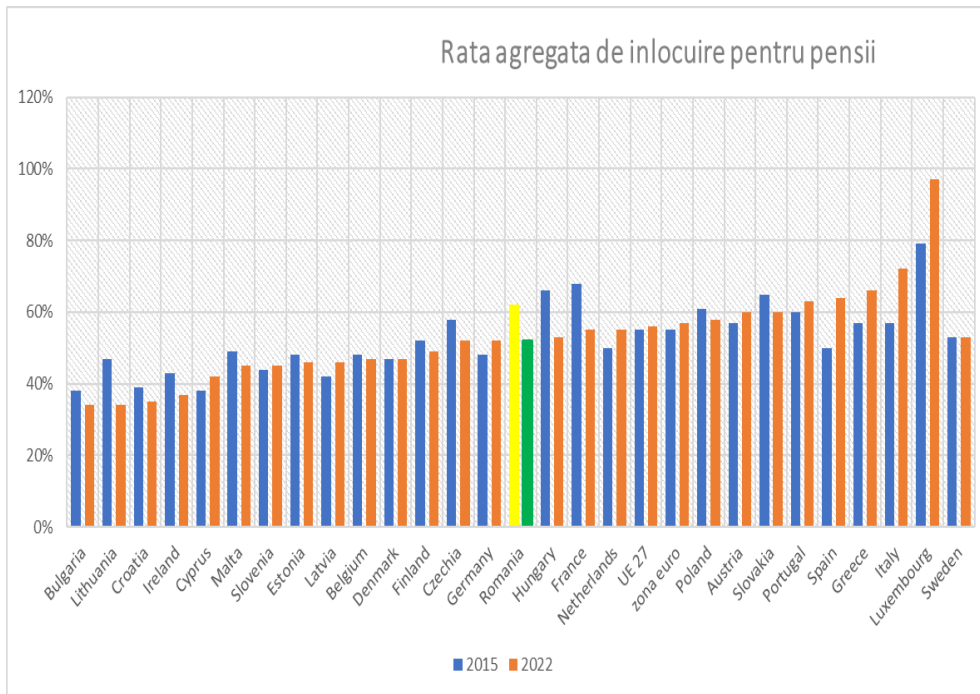
Graficul 3: sursa: MISSOC

Nu contesta nimeni faptul ca nivelul pensiilor este unul redus, ca rata riscului de saracie in randul persoanelor in varsta a crescut in ultimii 7 ani, ca pensionarilor li s-a promis tot timpul foarte mult

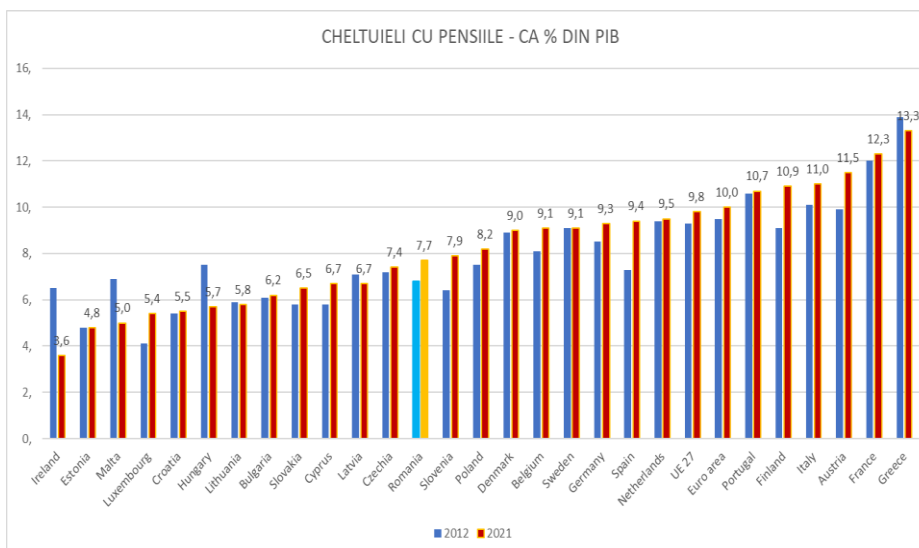
si de fiecare data li s-a dat foarte putin. Doar ca promisiunile trebuie sa fie acoperite de echilibru si responsabilitate.

Graficul 5, sursa: Eurostat

Graficul 6, sursa: Eurostat

Raportat la cat se alocă pentru pensii din PIB România pare ca sta încă bine, realitatea nu este însă asta pentru ca România, spre deosebire de celelalte state membre ale Uniunii Europene reușește să colecteze un procent foarte redus din PIB ca venituri ale bugetului public consolidat. În 2022 România a colectat venituri la bugetul consolidat reprezentând 33,5% din PIB, în timp ce media UE a fost de 46,5%.

Graficul 7, sursa: Eurostat

Sintetizand cele de mai sus, Romania nu are in acest moment spatiu fiscal pentru o reforma majora a sistemului public de pensii sau mai corect spus nu-si permite o dublare a pensiilor fara decizii care sa insemne:

- a) Cresteri ale varstelor de pensionare pentru perioada urmatoare,
- b) Cresteri ale nivelului contributiilor sociale pentru a sustine financiar sistemul,
- c) Inasprirea conditiilor de pensionare pentru generatiile urmatoare (altele decat varsta de pensionare).

In proiectul de lege pe care Guvernul se grabeste sa-l aprobe in Parlament zilele acestea se regasesc deja prevederi care se refera la punctele 1 si 3 mentionate mai sus. In ciuda declaratiilor politice Guvernul este constient ca intr-un sistem deja dezechilibrat nu poti majora iesirile fara sa cresti si intrarile. Doar ca ne amageste pe toti cu ceva ce se va intampla intr-un viitor care se tot amana.

Reamintim faptul ca legea 127/2019 care urma sa intre in vigoare la 1 ianuarie 2024 prevedea deja mecanismul actual de calcul al pensiilor. Trebuia doar aplicat, dar in loc sa-l aplice Guvernul il amana cu inca 9 luni, pana in septembrie 2023.

Asistam la o piese de teatru bine jucata de cele 2 partide aflate la guvernare ce se termina frumos cu anuntul public ca ambele partide sustin cresterea pensiilor, vorbim sigur de pensiile aflate in plata pentru ca despre viitorii pensionari nu vorbeste nimeni.

Ce li se intampla lor si nimeni nu dezbate despre asta:

1. Pentru femeii varsta de pensionare va creste esalonat la 65 de ani pana in 2035,
2. In noua lege se introduce notiunea de stagiul de cotizare contributiv, respectiv pentru stagiul minim si stagiul complet sunt luate in calcul doar perioadele efectiv contributive.

Ce inseamna in realitate acest lucru:

Stagiul de cotizare minim pentru a putea iesi la pensie, respectiv 15 ani, era format in legea actuala (263/2010) atat din perioadele in care s-au platit contributi, cat si din perioade necontributive sau asimilate, asa cum sunt numite de lege, respectiv:

- a) a beneficiat de pensie de invaliditate;

- c) a urmat cursurile de zi ale învățământului universitar, organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă;
- d) a satisfăcut serviciul militar ca militar în termen sau militar cu termen redus, pe durata legal stabilită, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat;
- e) a beneficiat, în perioada 1 aprilie 2001 - 1 ianuarie 2006 de indemnizații de asigurări sociale, acordate potrivit legii;
- f) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2005, de concediu pentru incapacitate temporară de muncă cauzată de accident de muncă și boli profesionale;
- g) a beneficiat, începând cu data de 1 ianuarie 2006, de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani sau, în cazul copilului cu handicap, de până la 3 ani;

Legea noua prevede, desi recunoaste perioadele de mai sus ca fiind asimilate, luarea in calcul a acestor perioade exclusiv la stabilirea valorii pensiei dar nu mai sunt cuantificate in stagiul minim de cotizare, exceptie facand concediul pentru cresterea copilului care este asimilat de lege stagiului contributiv.

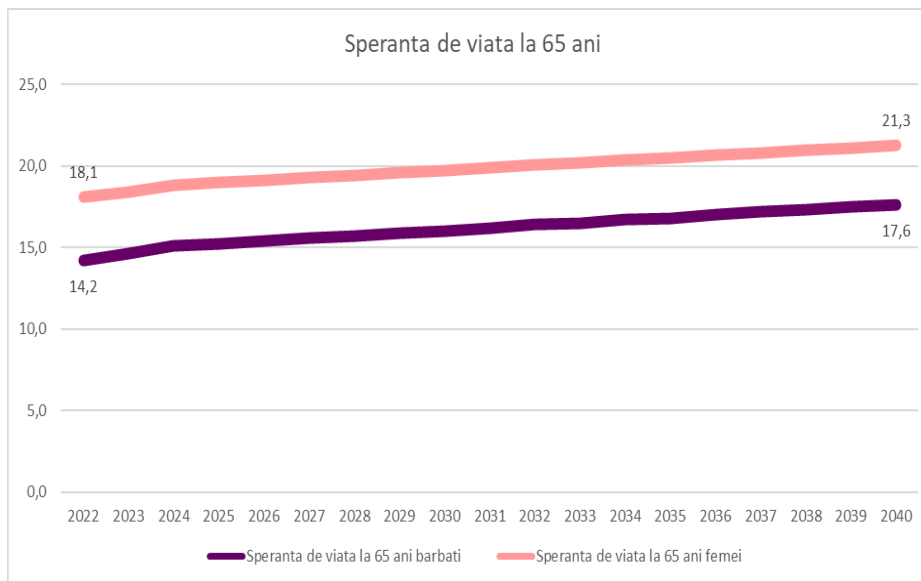
Acest lucru inseamna ca cei care sunt la varsta de pensionare si au stagiul minim format din perioade de contributii si perioade asimilate cum sunt cele de mai sus nu se vor mai putea pensiona pana nu vor atinge cei 15 ani de stagiul complet format din perioade in care s-au platit efectiv contributii.

Situatia este similara in cazul stagiului complet de cotizare. Anumite reduceri de varsta acordate de exemplu pentru conditii de munca deosebite sau speciale sunt conditionare de existenta stagiului complet de cotizare numai ca legea noua spune ca acesta trebuie sa fie contributiv, in ciuda faptului ca angajatorii platesc suplimentar astfel incat valoarea pensiei sa nu fie afectata.

De asemenea accesul al reducerea varstei de pensionare pentru femeile ce au nascut si crescut mai multi copii este conditionat de existenta stagiului complet contributiv.

Prin aceasta prevedere in fapt Guvernul opereaza deja o crestere a stagiului de cotizare minim si cel complet.

3. Graficul de crestere a varstei de pensionare la femei este deja asumat. Intr-o formulare extrem de ambigua se introduce in legea noua posibilitatea de a creste varsta de pensionare, stagiul minim cat si complet de cotizare, cu trimitere la un raport al Comisiei Europene referitor la speranta de viata. Raportul invocat prevede deja o crestere accentuata a sperantei de viata, atat la femei, cat si la barbati incepand cu 2030, insemnand ca Guvernul pregateste terenul pentru o noua crestere a varstei de pensionare in perioada nu foarte indepartata, pana in 2030 mai sunt doar 6 ani.

Graficul 4: sursa Comisia Europeana, Ageing Report 2024

4. Sunt penalizati cei ce au lucrat in conditii de munca speciale sau deosebite mai mult de 21 de ani. Reducerea varstei pentru cei ce au lucrat 30 de ani in conditii deosebite este de 3 ani, iar pentru cei ce au lucrat in conditii speciale la 26 ani reducerea e de 2 ani.
5. In mod absolut bizar legea noua pare sa stimuleze pensionarea anticipata. Pensia anticipata din legea actuala se acorda cu maxim 5 ani inainte de implinirea varstei de pensionare pentru cei ce aveau peste 8 ani de stagiul peste stagiul complet de cotizare. in acest caz pensia nu era diminuata iar cei pensionati astfel nu aveau dreptul sa cumuleze pensia cu salariul. Legea noua considera ca te poti pensiona cu 5 ani inainte de varsta daca ai stagiul de cotizare de cel putin 5 ani penste stagiul complet de cotizare, caz in care

pensia este considerata pensie pentru limita de varsta si se poate cumula pensia cu salariul.

Chiar si pentru pensionarea anticipata partiala devenita in legea noua pensionare anticipata, penalizarile sunt mai mici in noua lege. In legea actuala se prevede o reducere de 0,5% pentru fiecare luna pana la 1 an, pana la 0,25% pana la 5 ani, iar in legea noua penalizarile sunt intre 0,4 si 0,2%.

6. In caz de accidente de munca nu se mai poate primi pensie de invaliditate fara stagiul de cotizare. Accidentele de munca au acelasi tratament ca accidentele obisnuite, nu se precizeaza in lege care este stagiul necesar pentru a beneficia de pensie de invaliditate, probabil se vor preciza aceste stagii prin normele de aplicare ale legii.

Punctajele acordate pentru stagiul potential pentru persoanele pensionate pe caz de invaliditate se reduc semnificativ – pentru grupa 1 de la 0,7 la 0,25, pentru grupa 2 de la 0,55 la 0,2 si la grupa 3 de la 0,35 la 0,1.

7. Fata de nivelul pensiilor din decembrie noua lege inseamna – o crestere a pensiilor in plata cu 13,8% de la 1 ianuarie si o crestere intre 40 si 89% de la 1 septembrie 2024, daca ea va fi aplicata. Pentru viitor insa cresterile de pensii sunt conditionate de procentul de crestere al veniturilor din contributii. Formularea este una ambigua, nu se precizeaza daca vorbim de crestere nominala sau de crestere reala sau ca % din PIB. Anual se va intocmi un raport referitor la respectarea regulilor de majorare a punctului de pensie. Practic se instituie un mecanism de crestere al pensiilor ce ar trebui sa fie avizat de Consiliul Fiscal. Se precizeaza ca in masura in care raportul Consiliului Fiscal va indica abateri de la impactul financiar sau de la mecanismul de calcul din lege Guvernul se obliga sa ia masuri de corectie (cresteri de varsta de pensionare, cresteri de stagiul de cotizare, cresteri de contributii sociale, etc).

8. Mecanismul de stabilitate asa cum este numit in proiectul de lege creaza la randul lui inechitate raportat la contributivitate – o persoana care a contribuit un numar mai mic de

ani dar cu baza de calcul formata din salarii mai mari obtine astfel o pensie mai mica decat o persoana care a contribuit 35 de ani cu baza de calcul formata din salarii mici, desi cumulat valoarea contributiilor platite in primul caz este mai mare decat cea din al doilea caz.